
Den som venter ...

INTERVJU

CHRISTINA SVANSTRØM

christina@svanstrom.no

Ali Watti (36) kom til Norge som nyutdannet lege i 2009. I seks år måtte han vente før asylsøknad og legepapirer var godkjent. Ventetiden brukte han på fjell og menneskerettigheter.

Foto: Christina Svanstrøm

Utenfor sykehuset i Mo i Rana faller blikket mot grankledde åser og steile fjellsider i et ellers mykt landskap. Her møter jeg Ali Watti ved inngangen til akuttmottaket. Han bærer en hvit frakk for anledningen, men medgir at han til hverdags på travle vakter helst går uten. I dag er han i gang med spesialiseringen innen indremedisin, og bruker så mye tid han kan på sykehuset. Sykehusboligen er kun et steinkast unna, og for Ali dreier hele livet seg nå om jobben her i Mo i Rana.

Hvordan endte vi opp her?

La oss skru tiden tilbake. Før korona, før krigen brøt ut i Syria.

Ali Watti

Født 1985

Cand.med., The Ukrainian Medical Stomatological Academy 2009

Praktikant, Ressurssenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging, Vest 2013–15

Programrådgiver for flyktninger 2015

Hospitantlege, Haukeland universitetssjukehus 2016

Forskerassistent, Nasjonalt kompetansesenter for migrasjons- og minoritetshelse (NAKMI) 2017

Diverse vikariater fastlege/turnuslege/sykehjemslege 2018–19

Stipendiat, Det psykologiske fakultetet, Universitetet i Bergen 2019

Turnustjeneste, LIS1-lege 2019–20

Lege i spesialisering i indremedisin 2021–

Den gang Ali vokste opp i en liten by med familie og venner rundt seg. Syv søsken, Ali i midten. En vanlig hverdag, langt unna det bildet IS har skapt av Syria. Under ramadan ble barna tatt med på fredagsbønn. Ali opplevde en fredelig barndom der religion var en del av livet, men ikke alt.

– Jeg hadde en liberal muslimsk oppvekst. Religion var en del av tilværelsen. De fleste var muslimer, men noen var kristne. Vi eksisterte sammen. Vi så andre konfliktsoner bare på TV, det var fjernt fra vår virkelighet.

Det var fred i Syria da Ali tidlig på 2000-tallet valgte å reise hjemmefra og til Ukraina for å studere medisin. Egentlig ville han bli arkeolog, men faren ønsket ikke at sønnen skulle studere i fem år for å grave i jorda.

– I starten var jeg svært demotivert. Men etter det tredje året, da vi begynte å jobbe med folk, steg interessen. Hvert menneske er unikt og har mye i seg. Det er det veldig spennende å jobbe med. Slik er det fortsatt – jeg liker å se på mennesker fra den siden der jeg kan lære noe av dem.

«Jeg ønsket å bygge mitt eget liv. Det ville jeg ikke få gjøre hvis jeg reiste tilbake til Syria»

– Hvordan opplevde du forskjellene i Ukraina fra hjemme?

– Det er mange store forskjeller, blant annet innen religion. Men for meg er det viktig å fokusere på det vakre, det du kan lære av, og som gir deg fred på innsiden. I Ukraina kunne jeg sette stor pris på kirkene for deres historie og

arkitektur. Jeg velger å ikke fokusere på nasjonalitet eller religion for mye, særlig ikke hvis det går i negativ retning.

Fra cand.med. til asylsøker

Etter endte studier i Ukraina stod Ali overfor et stort valg om veien videre. Syria var ikke slik han hadde forlatt det. I 2009 var allerede en del endret til det verre, noe som vanskeliggjorde hjemreisen til Syria for en debatterende type som Ali. Han valgte derfor å ta med seg utdanningen sin og søke asyl i Norge.

– Jeg ønsket å bygge mitt eget liv. Det ville jeg ikke få gjøre hvis jeg reiste tilbake til Syria. Jeg var ikke politiker, men jobbet aktivt for menneskerettigheter, noe som i Syria på den tiden var ansett som kriminelt. Da krigen brøt ut i 2011, hadde Ali vært i Norge i ett år.

– Jeg hadde ingen idé om at det skulle bli så ille som det ble.

Etter ankomst til Norge skulle det ta tid før han fikk praktisere medisin. Han ventet to år, åtte måneder og 13 dager på første svar fra Utlendingsdirektoratet. Og heldigvis for Ali var det et med oppholdstillatelse. De neste årene gikk med til å få godkjent papirene på legeutdanningen.

«Jeg måtte velge å bruke ventetiden til å utvikle meg på en annen måte for å ikke miste håpet. Håpet er så sårbart»

– Det ble mye venting. Jeg kom hit med et håp. Jeg hadde legeutdanningen, men fikk ikke bruke den. Da måtte jeg velge å bruke ventetiden til å utvikle meg på en annen måte for å ikke miste håpet. Håpet er så sårbart. Å engasjere meg var også viktig for å ikke føle meg mindreverdige i samfunnet.

Ali har en klar idé om at som fremmed i et samfunn vil man naturlig møte en negativ innstilling. Men er du positiv selv, kan du få andre til å spille på ditt lag.

– Mitt mål var å være en del av samfunnet. Bidra så mye jeg fikk muligheten til å bidra.

Det var også slik han fant veien inn i den norske naturen. Han tok turlederutdanning hos Bergen turlag og ledet flere turer til Galdhøpiggen. Paradoksalt nok fikk han raskt lisens til å lede nordmenn opp landets høyeste fjell – men ikke til å redde dem når de ble syke.

Foto: Christina Svanstrøm

– Jeg har vært på Galdhøpiggen til sammen fem ganger, siste gang i skikkelig sol med blå himmel. Det gir sjelefred å se utover fjellvidda eller åpent hav, eller å sitte i et mørkt rom med peislyd og lukten av brennende ved. I disse omgivelsene kan jeg sitte i timesvis og rydde tankene.

Internasjonalt engasjement

Krigen i Syria brøt ut etter at Ali hadde kommet til Norge. Med sin bakgrunn så han det som sin plikt å bidra til informasjon i Norge. Derfor ble han en av grunnleggerne av Den Norske Syriakomite. I dag har aktiviteten avtatt, men fortsatt bruker han enhver mulighet til å fortelle om Syria.

Engasjementet for Syria har også vært mer enn ord. Han har tre ganger reist dit som lege, og like mange ganger har han reist til Hellas for å bidra der hvor flyktninger får landkjenning i Europa.

Første reise til krigsherjede Syria var i 2017. Han skulle egentlig til Mosul i Irak, men en periode med våpenhvile åpnet for at han kunne komme seg inn over grensa til Syria.

– Den første reisen ble mer for kartlegging. De neste gangene dro jeg til flyktningleire og steder ødelagt av krig. Det var annerledes, både sikkerhetsmessig og på andre plan. Jeg ser på det som en unik erfaring, selv om det kunne vært livsfarlig.

«Mitt mål var å være en del av samfunnet. Bidra så mye jeg fikk muligheten til å bidra»

– Du har valgt å ikke reise via noen organisasjon, men alene?

– Ja, jeg har valgt å reise som individ. Jeg har bare én måned ferie i året, og den har jeg valgt å bruke på slike reiser. Jeg er fornøyd med å bruke min måned slik, men vil av sikkerhetsmessige årsaker ikke oppfordre andre til å gjøre samme valget.

Ali mener flere kan gjøre en individuell og betydningsfull innsats på trygg avstand.

– Man kan gjøre mye fornuftig om man organiserer det. Velger du å forske innen medisin, kan du finne kunnskap som også gagnar mennesker i krigsrammede områder. Å bidra til utstyr og medisiner er en annen betydningsfull oppgave.

– Kunne du tenke deg å jobbe mer internasjonalt?

– Ja, veldig. Jobben her i Norge er stabil og god. Men på feltarbeid gjør du også mye mer enn bare å være lege. Derfor er jeg lei av korona – det er to år siden jeg kunne reise utenlands. Før restriksjonene på reise hadde jeg planer om å dra til Bosnia. Der lever mange flyktninger under vanskelige kår. Men det er blitt med planleggingen, enn så lenge.

– Nok en gang må du vente. Hvordan holder du fast på motivasjonen?

– Det finnes mange mennesker som gjør vidunderlig arbeid i verden, men ofte ser vi ikke dem. Jeg prøver å lete etter slike mennesker. Hvis det er et menneske som risikerer livet ved å si sin mening, da må vi finne og heie på den personen. Det gir motivasjon. Jeg ser på alt som skjer i verden som en mulighet til å utvikle meg.

– Hvor er du om ti år?

– Jeg vet ikke hvor eller hva. Men jeg har konkrete drømmer. Mange har både mentale og fysiske skader etter krigen i Syria. Jeg skulle ønske det ikke var nødvendig, men jeg håper at jeg om ti år har kunnet bidra aktivt til både mental helse og økt tilgjengelighet av proteser i Syria. Som en grunnmotivasjon tror jeg på en sunn psykiske helse for at hverdagen skal være enklere å takle. Deprimerte mennesker klarer ikke å ha håp for i morgen. Og Syria trenger håp.

Seier i Språkrådet

I Norge åpnet Ali Watti for første gang øynene opp for politikk. I Bergen engasjerte han seg i integrering, menneskerettigheter og internasjonal politikk. I årene siden har han hevet stemmen i debatten om krigen i Syria, IS og fremmedkrigere.

Foto: Christina Svanstrøm

– Å tørre å heve stemmen var enkelt, fordi jeg sier meninger jeg tror på med bakgrunn i research og egne opplevelser. Når jeg da uttaler meg midt i en polarisert debatt, får jeg kritikk fra begge sider. Men jeg tåler banning og hets når jeg er bevisst på hva jeg sier. Hvis jeg gir opp, vinner de. Så da prøver jeg heller å diskutere. Det er bedre å bygge bruer, selv om det koster både energi, humør og fritid.

«Hvorfor kan ikke jeg være brobygger for andre for at de skal oppnå stabilitet?»

En viktig seier for Ali var da han fikk medhold i Språkrådet når det gjaldt omtalen av barna til dem som reiste fra Norge til Syria for å delta i krigen på IS sin side.

– Norske medier omtalte fremmedkrigere som syriafarere og deres barn som syriabarn. Jeg har vært veldig bevisst på at vi ikke kan si det, for da stempler vi hele landet.

Etter gjentatte kontakter med media direkte sendte Ali et brev til Språkrådet. De ga ham medhold i at et det riktige ordet var fremmedkrigere.

– Endelig var det en språkinstitusjon som var enig med meg, og NRK måtte slutte å bruke begrepet.

For Ali eksemplifiserer saken ideen om hver enkelts ansvar for og mulighet til å påvirke.

– Jeg har snakket med syrere og mener at de bevisst må vise folk at de ikke er enig med ordene syriafarere/syriabarn. Det betyr noe for hvordan de blir betraktet. I alle fall er jeg fornøyd med at lille meg klarte å vende om Språkrådet. Det var en seier.

«Fredspriskandidaten»

Da Ali Watti først kom til Mo i Rana, var det som turnuslegevikar på Rana lokalmedisinske senter høsten 2018. I jobben startet han to dager etter intervjuet og flyttet direkte fra Bergen opp til stedet han ikke visste noe om fra før. Beslutningen om å si ja ble starten på alt som har ledet ham videre til der han er i dag. Etter fastlege- og sykehjemsvikariat fikk han omsider tilbud om turnustjeneste i Mo i Rana.

Kollegaene både på Helgelandssykehuset og fastlegekontoret omtaler Ali som en som sier ja og ikke vet hva godt han kan gjøre for andre.

– Du ble kåret til årets fredspriskandidat på fastlegekontoret før jul. Hva tenker du om hvordan kollegaene dine ser deg?

– Det er hyggelig å høre at jeg gjør noe bra, men det viktige for meg er min egen samvittighet. Jeg trives aller best i kulissene. Når jeg legger meg om kvelden, vil jeg kjenne at jeg ikke har sviktet de grunnleggende årsakene til å eksistere på jord. Det er viktig å ha en ren samvittighet og kjenne på at det jeg gjør betyr noe.

Hvilken spesialisering han ender opp med, vet han ikke. Indremedisin er det riktige første sporet – så blir veien til etter hvert. Det viktigste for Ali ligger i legegjerningen og mulighetene som følger menneskemøtene.

– Alle leter etter stabilitet. Hvorfor kan ikke jeg være brobygger for andre for at de skal oppnå stabilitet? Jeg har flyktet mye. Jeg vet hva det vil si å være glemte. I nødsituasjoner er det veldig tungt. Som leger kan vi ikke endre livet og

hverdagen for alle, men vi kan bidra til å gi håp.

Publisert: 15. september 2021. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.21.0550
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 4. juni 2026.